

na številko v oklepaju, ki se nahaja poleg vsakega naslova, prilepite, ne ga spodaj ali na ovitku. Ako (187) je številka, tedaj vam s prihodnjo številko našega lista poteče naročnina. Prosimo ponovite jo takoj.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago Ill. under the Act of Congress of Oct. 3rd, 1917.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se".

Štev. (No.) 186.

Chicago, Ill., 4. aprila (April), 1911.

Leto (Vol.) VI.

Socialisti na delu za svetovni mir.

Socialistični poslanci v nemškem parlamentu so 21. marca predložili resolucijo, s katero zahtevajo od vlade, da Nemčija prične s iniciativo za mednarodno razoboroževanje. Resolucijo so podpisali tudi ostali napredni poslanci, dasi so nekateri mnenja, da naj bi katera druga vesela započela s tem gibanjem. Državni kancelar Bethman-Hollweg je pa odgovoril socialistom, da ideja za razoboroževanje "ni praktična". (Svedra ni za kronane opice kot je cesar Viljem!)

Iz Pariza poročajo, da se socialisti v francoskem parlamentu zelo zanimajo za novo angleško-ameriško arbitratno pogodbo, ki je zdaj v teku razpravljanja. Čim se ta pogodba sprejme, zahtevali bodo socialisti takoj francosko-ameriško pogodbo, katero je že pred sedmimi tedni sprožil M. Jaures.

DIAZ SE BRCA.

Meksikanski trinog Diaz se je premislil. Neče odstopiti od predsedništva, kakor so poročali pred dobrim tednom, da je bil pri volji storiti. Sedaj se zanaša, da ga bo pred ljudstvom pral kongres, kateri se je sešel v Mexico City 1. aprila in kateri sestoji iz samih njegovih podreptnikov. V svoji "poslanici" na kongres Diaz brido ko toži, "kako da so ti presneti revolucionarji razburili deželo, v kateri je doslej vladal tako lep (!) mir." On upa na spravo z ustaši.

Mađero, vodja ustašev, je po zadnjih poročilih pripravljen za mirovna pogajanja, toda mir sprejme le pod pogojem, ako se Diaz odstrani s svojega trona in izžene iz Meksike.

Krvavi boji med ustaši in federalisti se nadaljujejo. Zadnji teden, v sredo in četrtek, je padlo — kakor poročajo — čez tisoč mož na obeh straneh.

Ameriške čete "na straži" v Texasu se pridno vadijo moralnem obrtu.

62 KONGRES.

Danes (4. aprila) otvorjen je v Washingtonu, D. C., 62. kongres s svojim izvanrednim zasedanjem. Kakor znano, sklican je novi kongres v slednjih zakonodajnih poslov, drugače bi bilo redno zasedanje otvorjeno šele v decembru. Ko je pa kongres enkrat otvorjen, sme po ustavnih pravicah zborovati, ako hoče, nepretrgoma do 4. marca 1913 ko poteče njegova doba.

Novi kongres, ki je po večini poslanecv demokratičen, se bo bavil predvsem z vzajemno trgovinsko pogodbo s Canada, revizijo tarifa, novima ustavama Arizona in Nove Meksike, direktnimi volitvami senatorjev in s predlogo o obelodanosti volilnih skladov pred in po volitvah. Bodoči zborniški predsednik (besednik) bo Champ Clark.

Otvoritev 62. kongresa je pa za razrednozavedne ameriške delavce še posebne važnosti. V zborniško-zastopnikov danes vstopi prvi socialistični poslanec v Ameriki sodrug Victor L. Berger. Prvič v zgodovini ameriškega proletariata ima delavstvo danes svojega pravega zastopnika v kongresu.

Sodr. Berger bo v kongresu predvsem vložil protest proti zbiranju vojaštva na meksikanski meji. Dalje ima na programu: predlogo za starostno zavarovanje; resolucijo za ustavnj dodatek za poddržavljanje železnic, telefonov, telegrafskih črt, ekspresa in vseh premogokopov, ki so lastnina železniških družb; predlogo za izvolitev vseh zveznih sodnikov v številni zvezni vrhovno sodišče za dobo štirih let.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

Osem tisoč premogarjev v Alberti in iztočni British Columbij, Canada, je zaštrajkalo dne 1. aprila.

Večina premogarjev pri United Mine Workers of America je praznovalo na dan prvega aprila. Na ta dan leta 1898 je bilo prvič vpeljana osemurno delo v premogokopih in premogarska organizacija je pozneje proglasila prvi april kot osemurni dan za praznik premogarjev. Predsednik Lewis je par dni poprej uradno naznanil vsem lokalnim unijam, da se naj 1. aprila kolikor mogoče polnoštevilno vzdrži dela.

Osemnajst "kozakov" državne policije v Penna. je zadnji teden premeščenih iz Butlery v Greensburg, Westmoreland County, kjer se že leto dni vrši boj med premogarji in operatorji. Kapitalisti menda nimajo že dovolj profesionalnih morilcev tamkaj za mučenje ubogih štrajkujočih premogarjev.

John Mitchell, bivši predsednik premogarske organizacije, je odpovedal svoje mesto pri National Civic Federation, katero mu je nosilo \$6000 letne plače. Odpoved je posledica znanega sklepa premogarjev na zadnji konvenciji v Columbusu, po katerem več ne sme noben član premogarske unije biti tudi član U. C. F. Mitchell je izjavil, da mu je princip več kot denar in da se enostavno pokori sklepom premogarske organizacije.

Klesarji proč od Chicago. Štrajk je tukaj.

V illinojskih premogokopih se že nekaj tednov jako slabo dela. Veliko rovov je zaprtih in mnogi poslujejo s skrajšanim delovnim časom. Voditelji organiziranih premogarjev so mnenja, da je to znamenje splošne industrialne depresije, ki je pa le začasna.

Premogarji štrajkajo v sledečih krajih: Westmoreland County, Pa., (že eno leto) Nova Scotia, severni Colorado in Ohio ter v British Columbij. V South Walesu na Angleškem je 12.000 premogarjev že šest mesecev na štrajku. Med štrajkarji vlada velika beda.

Po najnovejšem poročilu iz Springfielda je v premogarskih okoliših države Illinois 20.000 premogarjev brez dela. Vest potrjujejo kapitalisti in uradniki premogarske organizacije v illinojskem distriktu.

20.000 mizarjev in drugih lesnih delavcev je zaštrajkalo v Grand Rapids, Mich., zadnji teden. Delavci zahtevajo pripoznanje unije.

Protest proti zbiranju zveznih vojaških čet na meksikanski meji se razlega čimdaljebolj iz delavskih vrst. Večina unij po vseh državah je že poslala ostre protestne resolucije Taftu v Washington. Delavci soglasno zahtevajo, da Taft odpokliče čete v stran iz meksikanske meje.

Italijanski kralj je pozval sodr. Bissolatiya na posvetovanje glede navedga ministerstva. Bissolati je odšel v svoji navadni obleki v kvirinal — v širokokrajniku, mehki srajci in svojem vsakdanjem povrniku. Kralju je povedal, da je med meščanskimi državniki najspodobnejši za ministerskega predsednika Giolitti. Kralj je vpošteval njegov nasvet. Zdaj je Giolitti pozval sodr. Bissolatiya v ministerstvo. Ponudil mu je mesto za poljedelskega ministra. Sodr. Bissolati je odklonil ministerski sedež, ker kot prepričan socialist ne more biti član kapitalistične vlade.

Vzljemu temu jasnemu dokazu bo pa pripadljak kak skozinskoz v duši črn slovenski ameriški častnikar in trdil, da so socialisti koristolovci.

POSLANICA SLOV. DELAVCEM V AMERIKI.

V drugem letu svojega javnega življenja je povedal Krist tole priliko:

"Nebeško kraljestvo je podobno človeku, ki vseje dobro seme na svojo njivo. Ko pa ljudje zaspe, pride njegov sovražnik in poseje ljujlike med pšenico in odide. Ko pa vžraste setev in obrodi sad, takrat se prikaže tudi ljujlika. Pridejo pa hlapeci hišnega gospodarja in mu reko: "Gospod, ali nisi vsejal dobrega semena na svojo njivo?" Odkod torej ljujlika? In jim reče: "Sovražen človek je to storil."

Kar je Krist povedal takrat, se godi tudi danes.

Njiva, to so Vaša sreča. Če po naravi ste-podedovali čednost ljubiti svojega bližnjika kot samega sebe. Tudi slovenski duhovniki, ki smatrajo svoj poklic vzvišenim, vas z vzglednim življenjem spodbujajo do npravnega življenja.

Ali vi imate sovražnike. Ti sovražniki so takozvani kranjski farji. Prejeli so vse blagoslove kot drugi slovenski duhovniki. Dovolili so ljudsko in srednjo šolo in lemanat. Komaj so zapustili lemanat, že so podivjali. Zabredli so na pot nečistosti, kvartopirstva in pijančevanja. Moralne nauke Krista so potisnili v kot, iz hiše božje so napravili jamo razhojnikov, v kateri imajo prvo besedo politični kramarji, ljudski oderuhi in izkoriščevalci.

Vas strašijo s pekrom in hum, da bi se v prihodnje ostali ponižni hlapeci vaših oderuhov in izkoriščevalcev in da bi iz vaših žepov iztislili za sebe zadnji cent, da bi tem ložje ugajali svojim strastem.

Vprašate, kdo so kranjski farji? Ljudje, ki so vzvišeni poklice slovenskega duhovnika, oznanjevalca pravih Kristovih naukov obesili na klin. V vaša sreča sejejo sovraštvo in zaničevanje do socialističnih nauk, do edino znanstveno utemeljenega gospodarskega nauka, ki ima prinesiti vsem trpečim slojem odrešenje. Vsevažijo vsakega in vpijejo na križ ž njim, kdor uči slovenske delavce, da se morajo organizirati politično, strokovno in gospodarsko, ako hočejo sebi in svoji deci zboljšati bedni položaj.

Pozor! Majska številka. Pozor!

Prvi majnik, mednarodni delavski praznik, se bliža. Razrednozavedno delavstvo se že povsod pripravlja, da dostojno praznuje svoj pomembni dan. "Proletarac" je doslej vsako leto izšel za prvi maj v slavnostni obliki. Letošnja majska številka "Proletarca", ktera izide

25. APRILA.

bo pa daleč nadkrilila vse številke prejšnjih let. Izide na OSMIH ali DVANAJSTIH straneh — čimveč naročil, temveč strani — opremljena z najizbranejšo vsebino in okrašena z mnogimi slikami. Za prvo stran sme naročil posebno alegorično sliko, ktera bo zavrzel celo stran in bo pravi kras prvomajske številke. Uredništvo sploh jamči, da bo prvomajska slavnostna številka "Proletarca" nudila najbogatejši material za propagando razredne zavesti in socializma in najprimernejše ctivo za izobrazbo slovenskega delavca v Ameriki.

Uredništvo in upravnistvo se je zavezalo, da izvrši svoj del naloge kar bo največ mogoče — drugi del naloge morate pa izvršiti vi, sodrugi. Na delo takoj, vsi! Ne zamudite niti minute! Majska številka mora v roke sleherne mu slovenskemu delavcu v Ameriki. Na delo agitatorji, zastopniki! Na delo socialistični klubi in napredna društva! Od vas pričakujemo najboljših uspehov. Ako vam je bilo mogoče naročiti in razpečati 7000 iztisov zadnje novoletne številke, mi upamo in se zanesemo, da se bo majska številka tiskala in razpečala najmanj v

10.000 IZTISIH.

Ne čakajte z naročami do zadnjega. Do 25. aprila morajo biti še vsa naročila tukaj, tako da vsakdo dobi liste za prvi maj. Naročite takoj! V vsako večjo naselbino mora najmanj 1000 iztisov.

Cene so sledeče:
10 iztisov 45c; 25 iztisov \$1.00; 50 iztisov \$1.85; 75 iztisov \$2.50; 100 iztisov \$3.25; 200 iztisov \$5.50; 300 iztisov \$8.00; 400 iztisov \$10.00; 500 iztisov \$11.50; 1000 iztisov \$19.00.

Tukaj je kupon in vsakdo ve, kaj mu je storiti.

UPRAVNIŠTVU "PROLETARCA", 2146 Blue Isl. Ave., Chicago, Ill.
Sodrugi:—Pošljam \$..... za iztisov MAJSKE ŠTEVILKE "Proletarca".
Ime
Naslov

Krist je dejal: Vi ne morete služiti obema, Bogu in mamonu. Kranjski farji služijo mamonu. Denar jim je Bog, denarni mošnjček pa cerkev. Delavcem, ki obiskujejo njih cerkve, svetujejo in zapovedujejo, naj volijo kapitalistične kandidate — republikance ali demokrate, dasi je v republikanskih ali demokratičnih vrstah več ateistov kot v socialističnih, ker so jih za to umazano agitatorično delo dobro plačali kapitalisti. Kranjski far ne verjame v Boga, ne v birača, ne v hu — ča, saj drugače bi bilo nemogoče, da bi se med sveto mašo vsprli vernikov valjal pijan žganja pred oltarjem. Kaj takega je zmoežen človek, od katerega je sramota zbežala proč. Ni čudo, ako v taki fari narašča pijančevanje in se množijo pretepi.

Na ta način kranjski farji posurovijo svoje farane. Pokvarijo jim um in voljo, glavo in sree. V njih vzbujajo najnižje strasti in učijo jih sovražiti vse, kar je dobrega in lepega na svetu. Iz faranov vzgojijo hinavce, ki se globoko klanjajo vsakemu vsjemu, če tudi je hudodelec, proti sebi enakim pa nastopajo surovo, ođurno in neotesano. Spoved smatrajo za sredstvo, ki ima olajšati jim kosmato vest: odvezati jih zločinov, ki so jih zvršili naprant Bogu in ljudem.

Kranjski far se pred vsem odlikuje tudi po svoji nevednosti in neotesanosti. Pijančevanje in kvartopirstvo mu izpolnjujeta prosti čas, za študije nima časa.

Slovenski delavci! Moral sem spregovoriti in nisem smel molčati. Ne zamerite, da sem spregovoril odprto besedo o kranjskih farjih, ki so največ krivi, da peša vera in spoštovanje do slov. duhovnikov tudi v Ameriki.

V Ameriki je cerkev ločena od države. Vsakemu je svobodno, da se ji pridruži. Slov. duhovnik bo skušal mlačne farane pridobiti za cerkev s prijateljskim in mirnim razgovorom. Nikdar jih ne bo napadal. Živel bo z vsakim slovenskim delavcem in obrtnikom v miru. Svetoval bo, kjer bo njegov nasvet potreben. Pred vsem se bo pa trudil, da bo živel z vsemi Slovenci v naselbini v prijateljstvu, ne oziraje se, koliko kdo da za cerkev v podobi dolarjev. V politiki bo pa svojim faranom svetoval, naj se pridružijo socia-

listični stranki, ker je to edina stranka, ki se bojuje za siromake, največje trpine na tem svetu — za delavce.

Slovenski delavci! Radovedni ste zakaj sem rabil besedo kranjski far. Izmečke, ki skrunijo s svojim obnašanjem duhovniški stan, vendar ne morem prištevati svojim tovarišem. In ker sem v stari domovini mnogo doživel, srečal mnogo duhovnikov, katerim je denar vse, ki živijo tako razuzdano, kot sem jih opisal v tej poslanici, sem jih krstil za kranjske farje, da jih bodo slov. delavci in obrtniki v Ameriki tem lažje ločili od pravih slovenskih duhovnikov in se obračali proč od njih.

Slov. duhovnik in socialist.

Kdo vničuje srednji stan.

Naši demagogi, ki niso bili poleg, ko je Berthold Schwarz izumil smodnik, kaj radi podtikajo socialistom, da hočejo vničiti srednji stan.

Čitali smo mnogo neumnosti o verskih in utopijskih komunistih, ali to podtikanje pa presega vse dosedanje demagogične cvetke, ki jih hočejo vsaditi v možgane onim, katerih ne bo nikdar srečala pamet tekem njih življenja.

Socialisti ne nameravajo vničiti srednji stan, pa tudi nimajo moči, da bi kaj takega zvršili tako bedastočo.

Stanove, sloje in razrede je nemogoče vstvarjati umetno, kakor je tudi nemogoče vničevati jih poljubno. Stanovi, sloji in razredi izražajo le lastninske razmere v družbi, oblike družabnega življenja, ki soglašajo z njegovo gospodarsko vsebino.

Gospodarska vsebina družabnega življenja določa njemu oblike. Ako se pa spremeni njegova oblika ali celo zruši, se mora spremeniti tudi njegova vsebina. Fevdalni stanovski red se je zrušil, ko je počasi naraščajoč kapitalizem od znotraj na zunan razjedal fevdalno lastninsko razmerje. To ni bilo poljubno po gotovem načrtu določeno razdejavanje, marveč naraven in stopnjevalen razvoj.

Neumnost je torej socialistom podtikati, da hočejo vničiti srednji stan. Vsak socialist vé, da je kaj takega nemogoče, ker mu je poznat zgodovinski razvoj človeške družbe. Ali kdor ni slep, lahko opazi, da kapitalizem v današnji družbi kot ogromen polip izsesava srednji stan — počasi in sigurno, dokler ga ne bo več.

Ohranile se bodo posamezne oblike srednjega stanu, ki so pa tako tesno združene s kapitalizmom z ozirom na gospodarsko silo in moč, da jih skoraj ni ločiti od kapitalizma.

Kar se nam dandanes prikazuje kot srednji stan, je le privesek kapitalizmu, ki je tudi od njega gospodarsko odvisen. Dandanes so redko sejan samostojni obrtniki, ki bi živeli v dobrih gospodarskih razmerah. Za srednji stan bi bilo smatrati dandanes agente, pisarniške, državne in upravne uradnike. V resnici pa ti ljudje niso nič drugega kot malo boljše plačani mezdni sužnji kapitala ali pa njegove politične mašine.

Ako bi danes v resnici imeli gospodarsko močan srednji stan, ne bi socializem prišel do take veljave, kot jo ima in katere mu ne odreka noben pameten človek. In ker je kapitalizem obsodil na smrt jako močan socialni faktor — srednji stan, je postal socializem potreba.

Socialisti torej ne vničujejo srednjega stanu, marveč le konstatirajo, da ga vničuje kapitalizem.

In to jezi kapitaliste, njih podreptnike in neveniče! Zato obesažajo delo vsevničujočega kapitalizma socialistom.

Lasallčani na plano 18. aprila!

Rojaki v LaSalle, Ill., kateri imate volilno pravico, vi ste del tiste sile, ki odloča, ktere koristi zastopajo predstavniki vlade, bodi si mestne, državne ali splošne v republiki. Z malimi izjemami vsi predstavniki sedanje vlade, med temi tudi člani vaše mestne uprave in mestnega councila, zastopajo koristi kapitalizma, to je koristi, ki so direktno nasprotno koristim delavstva. Vi ste izključno delavci. Tudi tisti, kateri slučajno vodi malo trgovino ali gostilničarsko obrt, ne more spadati drugam kakor med delavce, proletarce, kajti kapitalizem s svojo divjo konkurenco ga tlača ravno tako k tlom kakor delavca, kateri dela v jami. Zato je vaša sveta dolžnost, da od sedaj zanaprej glasujete za kandidate iz svoje lastne srede, za kandidate samostojnega delavskega prepričanja, za kandidate, kateri bodo zastopali vaše in splošne delavske koristi.

Delavci v LaSalle! Ravno sedaj se vam nudi lépa prilika. Ravno sedaj lahko pokažete svoj delavski ponos. Ravno sedaj si lahko priborite pravo zastopstvo v mestnem svetu. Dne 18. aprila, to je za štirinajst dni, bodo v vašem mestu lokalne volitve. In pri teh volitvah kandidira naš sodrug

VALENTIN POTISEK za aldermana v 3. wardi.

Slovenski delavci-državljanj, vaša dolžnost je, da brez izjeme vsi, kar vas je v 3. wardi (okrajni), oddate svoje glasove za Potiska. On je med vami že lepo vrsto let. Delal je več let v premogokopu, pozna delavske razmere in že peto leto deluje v javnosti kot neutruđen bojevnik v vrstah naše politične in izobrazvalne organizacije za delavska prava. Vsaka nadaljna beseda je odveč. Potisek, ako bo izvoljen, bo storil vse, kar bo v njegovi moči, da se vresničujejo nujne zahteve delavstva v LaSalle.

Na boj torej za našega kandidata! Delavci, kateri stanujete izven 3. warda in ne morete glasovati zanj, pomozite mu do zmage z živo agitacijo med delavci drugih narodnosti. Ne zamudite te prilike.

Ako v polni meri izvršite važno delo, ki vam ga nalaga stanovska dolžnost, in če tudi delavci ostalih narodnosti izvršijo svojo razredno dolžnost, tedaj bo 18. april dan zmage in Potisek bo ne samo prvi slovenski socialistični alderman v Ameriki, temveč tudi prvi delavski alderman v La Salle.

Majska izdaja.

Jugosl. socialistični klub št. 1. v Chicagu je naročil tisoč iztisov majske številke "Proletarca." Dober začetek. Naročene iztise pošlje klub v tiste naselbine, kjer je list še bolj na slabih nogah kot n. pr. Joliet itd. Tudi od drugod že prihajajo naročila. Le tako naprej! Pričakujemo, da bo tudi ostalih petindvajset slovenskih klubov sledilo čikaškemu in naročilo, če že ne tisoč, pa saj 500 iztisov vsak, ktere naj potem razdele med rojake. Prvomajska izdaja "Proletarca" bo najboljšje sredstvo za propagando socializma, zato je sveta dolžnost sodrugov, da zanesejo list v sleherno hišo, v kateri stanuje slovenski delavec. Torej na velekoristno delo! Geslo vsakega sodruga bodi: majska številka se mora razpečati v 10.000 iztisih!

Iz upravnistva.

Na razna ustnena in pismena vprašanja odgovarjamo vsem, ki prihajajo zadnji teden, da GO-SPOD Mike Kostrun ni zastopnik "Proletarca" v Chicagi, marveč je zastopnik "Glas Svobode."

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Letnik in izdajatelj: Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta, 50c za tri mesece. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.

Opisati po dogovoru. Pri sprejemanju bitulija v skladu s novo naznanitimi tudi STARI nazivi.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by South Slavic Workers' Publishing Company Chicago, Illinois.

Glasilo Slovenske socialistične organizacije v Ameriki.

Frank Podlipiec, President; John Petrich, Secretary; Frank Jančić, Treasurer.

Frank Petrič, direktorij; Jos. Bratković, direktorij.

Subscriptions rates: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries \$2 a year, \$1 for half year.

ADVERTISING RATES ON AGREEMENT.

NASLOV (ADDRESS): "PROLETAREC"

2146 Blue Island ave. Chicago, Ill.

SOCIALISTI HOČEJO DELITI!

Tovariši, delavce kolikokrat si že čul staro in pogreto laž: socialisti hočejo razdeliti imetek med seboj!

Kaj ne, brat delavec — verjel si to bedastočo, ker so jo podtikali socialistom. Mislil si tako le: Vsak bo dal vse, kar ima. Potem bo vsakdo dobil enak delež, s katerim bo lahko storil, kar bo hotel. Kedar bodo premoženjske razmere neenake, bomo pa zopet delili. Delilo se bo vedno. Predvsem je denar, njive, cerkve itd.

No, brat, delavec ali si res že kedaj slišal, človeka pripovedovati take neumnosti? Ne! Zakaj? Ker tako neumnih ljudi sploh ni na svetu. Zahteva po splošni delitvi bi bila največja neumnost, ki bi se rodila v človeških možganih.

Delavec, pomisli vendar, komu naj bi dali stolp cerkve v Waukeganu, komu streho, komu stene? In če bi delili železnico. Kdo bi dobil lokomotivo, kdo šine, kdo vozove? Vsi bi imeli enake pravice do deležev. Torej bi ne kazalo drugega kot zdrobiti in stolci vse, kar smo zgradili z velikim trudom, da bi vsakdo dobil enak delež kamenja, peska, malte, železa, lesa itd. No, o takih bedastostih ne govorijo niti v norišnici.

Ti, brat — delavec pa verjameš, ker ne razmišljaš o lažeh, ki jih podtikajo socialistom.

Kako naj bi pa delili denar? N. pr. župnik v Waukeganu bi razdelil svoj imetek med svoje farane. Mogoče bi na vsakega farana prišla desetica ali pa malo več ali manj. Kaj bi se zvršilo z denarjem. Štedljiv in varčen človek bi hranil, Hrnjule in Trnovčev Pavle bi pa naložila svoje desetice v jeruzu pri Petkovsku ali komu drugemu. Takoj drugi dan bi bila zopet neenakost in deliti bi bilo treba z nova. Hrnjule in Trnovčev Pavle bi hodila pijana varčinski ljudem bi pa rastle imetek.

Tudi za tako delitev, ki bi bila gotovo vseč Hrnjule in Trnovčevemu Pavlu, se ne more ogrevati noben socialist, sploh noben pameten človek.

Ako socialiste obrekujejo na tako nesramen način, tedaj socialisti gotovo zahtevajo nekaj dobrega in pametnega za vse delavce, saj se število socialistov množi z vsakim dnem.

Kaj pa vendar hočejo socialisti? Mar hočejo res deliti? Si li razmišljal o tem brat, delavec?

Ako boš čital socialistične spise in časnike in hodil poslušati na shode socialistične govornike, se boš prepričal, da socialisti hočejo odstraniti delitev.

Deli se danes v kapitalistični človeški družbi. Delitev je dandanes del kapitalist z delavcem, ki dela za njega. In sicer deli krivično. Dve tretjini obdrži kapitalist za sebe, dasiravno ni delal, delavcu pa prepusti le eno tretjino, ki se mora pri trdem delu mučiti od ranega jutra, pa do poznega večera. Malokateremu delavcu se posreči od krvavo zaslužnega plačila dati na stran kak dolarček za slabe čase. Večina delavcev je pa vsled pčlega zaslužka, ki so jim ga odmerili kapitalisti, v vedni bedi in revščini, njih o-

troci morajo lačni pohajati v šolo, mej tem ko se pes kapitalista vozi v avtomobilu.

Brat, delavec ali se strinjaš s takimi razmerami? Ali si zadovoljen, da moraš trdo delati, da so tvoji otroci bos, raztrgani in lačni?

Ako nisi zadovoljen, tedaj se pridruži socialistom, ki hočejo odstraniti obstoječo krivično delitev tvojega zaslužka in izboljšati, da bo vsak delavec vžival sad njegovega dela.

Brat, delavec odloči se!

PRIPRAVIMO SE ZA JESEN!

V zadnjem mesecu smo imeli po enem letu zopet dve gledališki predstavi v Chicagu. "V boju za vsakdanji kruh", je priredil jugoslov. soc. klub na komunistični slavnosti, "Divjega lovea" je pa dalo fantovsko podporno društvo "Danica". Obe predstavi ste bili v "Narodni dvorani". Dvorana ima dobro akustiko, oder pa ni za gledališke predstave, posebno če je treba menjati scenerijo in če nastopi več oseb.

Splošno se je igralo srednje pri prvi in drugi predstavi. Posamezni igralci so pa pri prvi predstavi — Sušnikova Tona, župnik Grilec in hišni posestnik Trdež, do cela pogodili svoje vloge v karakterju, kretanju in maski. Hvalevredni so tudi ostali igralci. Bili so prvi na odru, vzlele temu pa ni bilo opaziti na njih treme, ki se kaj rada prime vsakega, ko prvi nastopi na odru.

Isto je bilo opaziti pri "Divjem loveu". Posamezni so igrali za dilatante tako dobro, da bi kaj boljše ne videli na marsikaterem diletantem odru v stari domovini. Tudi med njimi je bila skoraž večina, ki je prvič nastopila na odru. Obe predstavi ste bili dobro obiskani, kar dokazuje, da se slovenskemu občinstvu v Chicagu bolj ugajajo prireditve z gledališkimi predstavi, petje pevskih zborov in deklamacije, kot pa plesne veselice.

Ta resnica bi morala navdušiti dilatante v Chicagu toliko navdušiti, da bi zopet kmalu nastopili na odru in sicer z dramo. Malo več vaj, dobre volje in poguma, pa pojde.

Naša dramatična literatura ni zelo bogata. Imamo pa drame, katerih bi se noben velik kulturni narod ne sramoval imenovati jih svojo lastnino. Poleg imamo tudi prevode boljših dramatikov tujih narodov. Obrniti se bo treba na intendane slovo, deželnega gledališča, ali pa na g. Schventnerja, knjigotričca v Ljubljani za dobre igre, ako nočemo zopet eno leto ostati brez gledališke predstave. Za prihodnjo jesen se je treba pripraviti že sedaj in treba je iti na delo takoj.

Tudi delav. pevski zbor "Orel" je na novo oživel. Na komunistični slavnosti je zbor bil popolnoma svoji nalogi kos, kar je obinstvo priznavalo z burnim odobravanjem. Deklamatorja na komunistični slavnosti — gđa. Jennie Erzar in nosdr. Ivan Molek sta pa tudi vsem govorila do srea.

Pripravimo se za jesen. Združeni bi lahko dajali veselice z duševnim vžitkom, s katerim bi se moral zadovoljiti tudi najbolj razvajan človek. Vsaj glede drame, petja in deklamacij je treba sloge, ako hočemo vspehov. Umetnost ne pozna strankarstva, ker je umetnost le umetnost in nič drugega.

Baje ta blagohoten nasvet ne bo padel na nerodovitna tla, marveč ga bodo vpoštevali vsi, ki se zanimajo za dramo, petje in deklamacije.

Upajmo, da bo tako!

NEKAJ ZA SOJARJA.

Kdo pravi, da "naš" čikaški "gaspud" Tone Sojar ni človek sociolog? Je in je! V "Amer. Slovenu" piše, da bog ni kriv siromaštva in drugega splošnega zla v današnji človeški družbi. Prava božja istina, Tone! Tudi mi pravimo, da bog ni kriv tega. Kako naj bi bil bog kriv? Kdor zvrča krivdo na boga ali kdor drži križem roke in čaka na božje maščevanje za storjene krivice, tisti je res pomilovanja vreden in treba mu je dobre žole, da se bo "zbihtal". Resnično, bog ni kriv! So-

jar, ti boš kmalu dober za škofa, ako boš tako "prebrisan"!

Toda socialisti smo večsah hudomušni, zato se hočemo postaviti na Sojarjevo stališče. Stvar se da zglede precej drugače. Predvsem bi vprašali Sojarja, da-li je že pozabil na nauk o "božji volji"? Cerkev vendar uči po svojih duhovnikih, da vse na svetu se vrši po "božji volji"; niti las ne pade s človeške glave brez "božje volje". Ako je torej "božja volja", da se mušica vtopi in da odleti dlaka s kožuha, ni-li tudi "božja volja", da kapitalist tlačil delavca, da sta revščina in zločin na svetu, da so skopuhi, odernhi, tatovi, lenuhi, obrekovalci, lažnjivci, roparji, ubijalci, pijanci in drugi taki nečedni ljudje na svetu? In ni-li tudi "božja volja", da imamo policajce, žandarje, advokate, sodnike, rablice, morišče, jetnišnice in norišnice? Ako je celi kaos življenja po "božji volji", potem se logično vse vrši po volji boga. Kako je torej s to stvarjo, Sojar? Z vašega stališča je eno gotovo: ali cerkev laže, ali pa ti na svojo pest tajiš "božjo voljo."

"Bog je svet prav ustvaril", pravi Sojar. Hm! Ako je svet prav ustvarjen, kako je to, da potem vsi ljudje prav ne živijo? Kaj bog ni imel drugega dela, kakor da je ustvaril svet in prepustil ljudi svoji usodi, da se koljejo med sabo, izkoriščajo drug drugega in žive v bedi? Ako je po vaših dogmah svet prav ustvarjen, kako to, da vsi ljudje ne uživajo zemeljskih dobrot kakor treba? Kako to, da od početka privatne lastnine, manjšina ljudi živi v razkošju in bogastvu, a ogromna večina hlapčuje prvim, strada in umira v največjem siromaštvu? Odkod ta razlika, če je svet prav ustvarjen? Bog je rekel — tako pravijo — prvemu človeku: "V potu svojega obraza boš jedel kruh." To je bila baje kazen za greh. Kako pa to, da ima en človek — otrok Adamov — za kazen palačo in milion dolarjev letnega profita, drugi pa vedno prazen žep in prazen želodec? Ali se tako "kazen" izpolnjuje? Ali je na ta način svet res prav ustvarjen? — Zrak in voda je dovolj za vse ljudi! Sreča res, da še ni monopola za zrak in vodo. Sojar pa mora vedeti, da ljudje ne morejo živeti samo od zraka in vode. Tudi premožja je dosti — pravi Tone — in zemlja rodi obilo. Seveda ga je dosti, posebno v Ameriki; vendar kljub "pravemu stvarjenju" sveta premožni bog in ljudska lastnina, temveč privatna lastnina kapitalistov. Zemlja je ravno tako privatna lastnina manjšine ljudi. Če je torej bog ustvaril premožje, zemljo in ostale naravne zaklade za vse ljudi, ni-li potem privatna lastnina teh zakladov največja krivica, največji rop? In Sojar zagovarja privatno lastnino, namreč privatno lastnino proizvajalnih in distributivnih sredstev, na kateri temelji cela stavba današnjega mizernega družabnega reda! Kje je tvoja logika, Sojar? Ako je bog ustvaril svet in vse kar je na njem za vse ljudi, potem bi moral priznati, kar priznava socialisti, da je privatna lastnina predpogojnih življenjskih sredstev največja krivica, in priznati bi moral, da imamo socialisti popolnoma prav, ko zahtevamo spremenitev privatne lastnine v kolektivno.

Seveda, Sojar tukaj zopet odgovarja po svoje. On je mnenja, da so si ljudje "prav ustvarjeni" svet sami pokvarili. "Vprašanje je: kateri ljudje? Izkoriščane in tlačane mase že ne, kajti te so morale hlapčevati in poslušati tiste, ki so vihteli bič. V smislu Sojarjeve trditve so torej pokvarili svet oni ljudje, kateri so ustvarili privatno lastnino: vir vsega zla in bede; oni ljudje, kateri so slabejšim soljudem zlezli na tilnik; roparji zemlje, tatovi delavskega produkta, veleoderuhi in veleorniki na vladarskih prestolih, kateri so zaslužili narode — in kateri se danes vladajo po "milosti božji" — oni ljudje, za katere cerkev še danes moli v litanijah, da bi jih bog očeval in blagoslovil! Prav imaš, Sojar! Svet so grozno pokvarili, izpridili, popačili in pogazili ljudje vladajočega razreda — tistega razreda, pod šegar patro-

nanco je že od nekdanj cerkev in v katerem ima cerkev svoje največje zaveznike in prijatelje. K tej pokvari in popačenju je veliko pripomogla tudi cerkev sama kot nekdanji mogočni posvetni vladar in fevd. Zamore-li Sojar tajiti? Nikakor ne, če hoče biti dosleden. Svet so pokvarili ljudje sami. Ker je pa svet (človeška družba) razdeljen v dva razreda: razred vladajočih in razred vladanih, izkoriščujočih in izkoriščanih posejudočih in proletarcev — tedaj nam zdrava pamet govori, da vladani in izkoriščani sloji nikakor ne morejo biti odgovorni za siromaštvo in zločin, ki je posledica hudodelskega družabnega sistema. Odgovoren je vedno bil in je še danes le vladajoči razred.

Da, svet so pokvarili ljudje — in ljudi dolžnost je — ne boga, da ga zopet popravijo. Ali ga Sojar popravlja? Ne! On blati ljudi, ki hočejo popraviti svet. Norce brije iz njih, zato, ker je "kranjski" pop.

(Dalje prih.)

Dopisi.

Chicago, Ill., 1. aprila.

Cenjeni sodrug urednik! Nevem če bi kaj dejal, da mi oprostite, ko se obračam s tem dopisom na vas, ali ne; meni se zdi, da se ni potreba oprasati, kajti storiti hočem le tisto delo, ki ga je uredništvo hote ali nehoti zanemarilo. To je, govoril bi rad malo o poročilu kumonistične slavnosti.

Iz Proletarčevega "poročila" o tej slavnosti je moral vsak, kdor ni bil sam na veselici dobiti utis, da sploh ni bilo nič zanimivega na slavnosti, vzlele temu, da je bil to eden najboljših večerov, kar jih pomnim, s stališča zabave in posebno domačega odra.

Na take ocene bi se moralo polagati več važnosti. Posebno je potrebno pečati se s kritiko o kretnjah igralcev in igralok; kajti na ta način se prižiga veselje pri članih do dramatike.

Igra "V boju za vsakdanji kruh", je bila zelo pripravna za ta večer. Kratke scenerije iz delavskega življenja imajo na malih odrih vedno efekt. Igre v več dejanjih niso za odre te vrste, ko se ne razpolaga s kulisami.

Igra samanasebi je izpadla prav dobro, vzlele temu, da so imeli igralci — kakor sem slišal — le dve izkušnji na odru.

Dobro so izvedle ulogo sodruginje Rozi Janežič, ki je predstavljala Tono Sušnikovo in Manne Molek, ki je imela ulogo hčere Maričke Vrhnikove Ane, vdove.

Med moškimi so dobro igrali Fr. Udovih, ki je imel vlogo hišnega posestnika Koširja, Fr. Stonič fajmoštra Grileca in E. Delles, ki je predstavljaval Klopčiča, delavca. Tudi sodr. J. Žvanut je izvršil ulogo Trdeža zasebnika, s kretnjami dobro; treba je bilo od njega le malo več glasu.

Dobra misel ob takih prilikah so deklamacije. In te slišijo vedno bolj dekletom nego mladencem.

"Tragedija" od A. Aškercja, ki jo je deklamiral gđe. Jenny Erzar, je bila na mestu. Želeti bi bilo, da bi nam ob drugi priliki zopet obogatila program s svojim nastopom.

Gotovo je, da si tačih večerov želi sleherni, ki ima zmisel za duševen vžitek po napornem in težkem delu v delavnici.

Le tako naprej!

Sodrug.

Indianapolis, Ind.

Cenj. uredništvo "Proletarca": Gotovo mislite, da smo zaspali, ker se ne sliši nobenega glasu, no, pa temu ni tako.

Z delom gre tukaj sedaj slabo; dela se po 4 do 5 dni na teden in ako kdo slučajno zgubi delo, mora že skoraj ene čevlje raztrgati, predno dobi drugega, tako, da dokler je tak položaj, ne svetujemo nobenemu sem hoditi, ker se da-j je zopet tako, kot je bilo leta 1908. Eni gredo na West z upom, da bo tam bolje, drugi jo zopet-popiha-je v stari kraj, ostali brez dela se pa kratkočasijo s tem, da kaj čitajo.

Naša skupina jugosl. soc. Zveze št. 25. je imela svojo redno sejo dne 19. marca, t. l. Na zasedanju

seje so nas obiskali sodrugi iz gl. urada za Marion Co. Ind. in sicer sodr. W. H. Henry, tajnik in M. Greuling iz prvega warda in še dva sodruga iz 15 warda, kateri obstoji na vogalu Germania Ave. in W. Mich. St. na Haughviloh, prav v bližini naše slov. naselbine. Objednem so nam razjasnili bratsko ljubezn in pomen medn. socialistične propagande, ter nas vlijudno povabili, da se smemo vdeležiti njih shodov, kateri se vrše vsako nedeljo ob 10 uri zjutraj v gori omenjenem kraju. Priznali so tudi, da velja eden iz naše skupščine toliko in še več, kot eden izmed njiju, to pa radi agitacije v ptujem jeziku; podali so nam roke vsi zaporedoma ter pokazali svojo ljubezen do nas ter nam zagotovili, da bojo nam na strani v vsaki zadržki, ter da so nam pripravljene pripomoči do najboljšega uspeha.

Sprejeli smo 5 novih članov in izvolili smo si dva delegata, ktera imata nalogo poročati vse razmere med našo skupino št. 25. in med gl. odborom Soc. Party of Marion Co. Ind. Potem se je razvila mala debata glede izboljšanja za agitacijo in nagovor za socialistično propagando, k temu je govoril sodr. John Petrovič iz Milwaukee, Wis., kateri je govoril o potrebi literature in raztolmačil napredek socialistične stranke v Milwaukee, Wis. Potem se je odločilo, da se naroči nekaj iztisov majske številke "Proletarca."

Le tako naprej, sodrugi, in pričel bo dan zmage, ko bo delavec stal na vrhuncu s svojo delavsko zmago. Naše geslo mora biti: preč s kapitalistično sužnostjo, ktera nas tlačil in preč s krvosedi proletarijata in njih podkupljenimi hlapci v imenu raznih uradnikov. Ali je vam še znano, kako so se borili in agitirali pri zadnjih volitvah, obljubili so vse, samo da ste jih postavili v urade, v katerih vas danes tarejo. Da, izvolili ste si kar ste hoteli, in to tudi imate danes. Kot znano, izvoljeni so bili večinoma demokratje, da vas rešijo sužnosti. Ali so izpolnili svoje dolžnosti in obljube? Ali so kaj napravili za vas delavce? Nič! Kaj so storili dobrega za delavce v legislaturi v Indianapolisu? Nič za vas; vse za bogate truste in inkorporacije. Jaz vam lahko pokažem črno na belem, za vas prav nič; razum velik strošek \$126.000, za katere bodete morali še nadalje trpeti in skupaj zlagati. Ubogi delavec! Ali bomo to še v nadalje pustili? Mi pravimo — ne!

S socialističnim pozdravom, Josip Godina, tajnik.

Kansas City, Kansas.

Cenjeno uredništvo: — Delavske razmere so neizpremenjene. Na tisoče ljudi čaka pred tovarnami na milost kapitalistov, kdaj veli iti delati. Ali trda sreča kapitalistov se ne zmenijo za njih bedo in revščino. Dasiravno eni slov. časniki — seveda klerikalni — prinašajo novice, da je dovolj dela. Celu duhovniki, trdijo, da je dosti dela, kdor hoče delati. To trdijo torej tiste osebe, ki še niso nikdar delale in tudi ne marajo delati. Zato ni čuda, da priporočajo "Am. Sl." slovenskim delavcem, trdeč, da je najboljši za vsakega delavca, ker s tem jim hoče omračiti um, da ne spoznavajo delavskih nauk. Ta list se večkrat izraža, da kompanije plačajo dovolj in da tudi one nimajo denarja. Vsak zaveden delavec mora priznati, da je to laž in velik škandal za tako prevaranja. No, saj vemo, da skrbijo samo za večno življenje, zato se pa ne brigajo, kar je najbolj potrebno.

Kar se pa tiče naše organizacije, še precej dobro napredujemo pri takšni slogi in če bi delavec imeli kolikšaj pojma o socialistični organizaciji, bi bilo še bolje in bi lahko bili ponosni, ampak je ravno nasprotno; nekteri si domišljajo, da so socialisti vzlele temu, da niso organizirani, drugi pravijo, da vero zatiramo; tretji, da gremo zoper Boga; meneč, da je Bog že tako ustvaril, da morajo eni biti siromašni, drugi zopet bogati, ker drugače ne more biti, zato je tudi vsako agitiranje brez uspeha. Takim se mi, zavedni socialisti, smejejo. Pravimo nam-

reč: Oče odpusti jim, saj ne vedo kaj delajo.

Mihael Panian.

Opomba uredništva: Če je ta dopisnik oni, ki je zadnji teden pisal v "A. S.", tedaj je bolje, da dotičnik ne hvali socializma, ker ga ne pozna; kajti sicer se ne bi posluževal klerikalnih listov, katere v "Proletarcu" napada.

E Palestine, O.

Cenjeni urednik! Dela se v našem kraju vsak dan, toda ne svetujem nobenemu hoditi semkaj, kajti delo je težko. Premog je visok komaj od 2½ k večjem do tri čevlje.

Plača je za pikom \$1.00 od tone, potem se lahko sodi, kako je treba poprijemati, če se hoče kaj zaslužiti.

Dobro plačo ima kompanija in to celo ne da bi kaj poprijemala.

Dne 25. februarja smo imeli veselico, katero je priredil jugosl. socialistični klub, št. 38., ktera je bila prav dobro obiskana in je izpadla prav povoljno. Čistega prebitka je bilo \$22.39. Ta svota je namenjena klubovi blagajni in našemu listu "Proletarcu."

Le krepko naprej!

Vsem udeležencem veselice najtopleja zahvala!

S pozdravom John Požnel.

Claridge, Pa.

Cenjeni urednik! Prosim, priobčite v "Proletarca" sledečo

zahvalo.

Skupni odbor od društev S. N. P. Jednote v Westmorelandskem okraju se tem potom srčno zahvaljuje Jugosl. soc. klubu št. 27. v Cleveland, Ohio, kateri je nam priiskočil na pomoč v tem bednem času, ko se že eno leto borimo za mali košček kruha s tem grudnim kapitalistom.

Jugosl. soc. klub, št. 27. v Clevelandu, O., je priredil shod in je preostanek poklonil štrajkarjem in sicer svoto \$18.00, katero je poslal po br. tajniku kluba, V. Ineman. Še enkrat srčna hvala vsem darovalcem, kateri so se na nas spomnili.

S pozdravom, za odbor: J. Mlakar, skupni tajnik, box 68. Claridge, Pa.

Panama, Ill.

Cenj. sodrug urednik! Da bi vam poročal važnih stvari menda ne pričakujete; kaj tudi neki, saj se ne zgodi nič izvanrednega v takih krajih kot je ta.

Vse po enem kopitu. Delamo 4 dni v tednu. Delo se dobi pa težko, ker je mnogo brezposelnih. Zadnji teden smo ustanovili soc. klub, katerega smo priklopili jugoslovanski socialistični Zvezi. Klub šteje 22 članov. To se šteje lahko v napredek.

Na Jožefovo smo se spomnili tudi našega "Proletarca" in smo darovali sledeči na sledeči način: John Mahnič, ker je vesela družba 25 et; J. Ferjančič, za povzdigo "Proletarca" 25 et; Math Gričar, ker sem na pepelnico ploh ulekel 25 et; Leop. Kravos, ker je vzrok zato 25 et; M. Gričar še 15 et; Jaka Lipovč — kučer 5 et; in še 5 et; M. Gričar da pride ploh pred njegov house 10 et; in še 15 et; L. Kravos, da bi šestnajstgarca ven stopila 10 et; Frank Petrič 10 et; ker so Vipaveci za socializem J. Mahnič 25 et; Jak. Janeš, ob ustanovitvi socialističnega kluba 25 et; Fr. Golčnik, da bi pristopili vsi h klubu 10 et; J. Rozman 5 et; in še 25 et; John Valant 5 et; J. Rozman 5 et; Jos. Mikec 25 et; J. Janeš 5 et; Fr. Petrič ob zaključku zapisnika 25 et.

Pozdrav na vse zavedne delavce.

Josip Ferjančič.

Socialistično gibanje v Ameriki mora biti tako mnogojezično, kot so številni narodi, ki živijo v republikli. Ako bi omejili socialistično gibanje le na angleške previvalce, bi to pomenilo bankrot za socialistično stranko.

In to so uvideli tudi sodrugi na zadnjem socialističnem kongresu v Chicagu. To je rodilo spremembo v konstituciji soc. stranke, ki daje pravico sodrugom vsake narodnosti, da se organizirajo v svoji narodni socialistični zvezi in se kot zveza pridružijo celokupni stranki.

Jugoslovenska socijalistična Zveza v Ameriki

EKSEKUTIVA:

Zavertnik st. Tomo Bešenik, B. R. Savič, John Petrič, Katarina Strahota, Spasoje Marković, Stjepan Zloti, Milivoj Lučić, Frank Petrič, tajnik, 1830 So. Centre Ave., Chicago.

- 1. Chicago, Ill. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Podlipce, 604 N. Curtis St., organizator M. Kulovec.
- 2. Glencoe, O. — Jugosl. soc. skupina, tajnik John Kravanja, Box 101.
- 3. Allegheny, Pa. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik G. Mokrovič, 914 Middle St. La Salle, Ill. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Valent. Potisek, 1237 — 1st St. Conemaugh, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Stefan Zabrič, Box 508, Chicago, Ill. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Andr. Trstenjak, 1830 So. Center Ave.
- 4. Milwaukee, Wis. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Nick. Hinich, 404 Park St. Forest City, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Verba, Box 140.
- 5. Kenosha, Wis. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Fr. Zerovec, 113 Milwaukee av. E. Pittsburg, Pa. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik John Gračanin, Box 388.
- 6. Syran, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik Louis Glazar, Box 77, Morgan, Pa. S. Louis, Mo. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Jos. Filipovich, 1419 Salisbury Street.
- 7. Johnstown, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Leo. Košmrlj, 717 Chestnut Street.
- 8. Clairton, Pa. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Tom. Vusak, Box 270.
- 9. Chicago, Ill. — Jugosl. zensko soc. udrženje, tajnica Tereza Petrak, 631 So. Centre Ave.
- 10. Youngstown, O. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Luka Gašparič, Box 1373; organizator J. Filipan.
- 11. So. Sharon, Pa. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Ivan Mak, 1016 Hamilton av. Chicago, Ill. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik B. R. Savič, 2318 Clybourn av. Kansas City, Kans. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik L. Lenard, 343 N. 8th Ave.
- 12. Chisholm, Minn. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Gjuro Črep, Box 679.
- 13. Seattle, Wash. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Andrej Besednik, Box 435, Seattle-Georgetown.
- 14. Pullman, Ill. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik M. Stankovich, Block D. R. 2, Fulton Avenue.
- 15. Indianapolis, Ind. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Filip Godina, 909 W. Pearl St.
- 16. Steel, O. — Jugosl. soc. skupina, tajnik R. Gradšnik, Box 224.
- 17. Cleveland, O. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Vine. Jurman, 1128 E. 63rd St., Jos. Jauch, organizator.
- 18. Roslyn, Wash. — Jugosl. soc. udrženje tajnik Vlad. Blažević, Box 595.
- 19. Hackett, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Tony Mrak, Box 31.
- 20. Breezy Hill, Kans. — Jugosl. soc. skupina, tajnik John Lekse, Box 94.
- 21. West Mineral, Kans. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Pongrac Jurshe, P. O. B. 357.
- 22. West Newton, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Bartl. Vertačnik, R. F. D. 3, Box 98.
- 23. New York, N. Y. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Luka Mustapič, 589—11th Ave.
- 24. Frontenac, Kans. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Krajzelj, Box 108.
- 25. West Allis, Wis. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik S. Celich, 541 — 60th Ave. Hegewich, Ill. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik
- 26. Milwaukee, Wis. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Fr. Novak, 257 — 1st Ave.
- 27. East Palestine, O. — Jugosl. soc. skupina, tajnik John Pozenel, Box 139.
- 28. Oreglesy, Ill. — Jugosl. soc. skupina, tajnik John Bergant, Box 173.
- 29. Oregon City, Oregon. — Jugosl. soc. skupina, tajnik John Kurik, Box 155.
- 30. Clinton, Ind. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Leop. Prašnikar, Box 67.
- 31. Joliet, Ill. — Jugosl. soc. skupina, tajnik John Andlovich, 205 Indiana St. Adamsburg, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Josip Mostar, Box 120, organizator A. Šteh.
- 32. Superior, Wyo. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Lukas Groser, Box 341.
- 33. Waukegan, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Math. Waršek, Box 296.
- 34. Panama, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Jacob Pintar, Box 816.

SVETA DOLŽNOST.

Organizacija: čarobna beseda novega časa, najmočnejše orožje kulturnega napredka! Organizacija pomeni v našem času vse! Brez smotrene organizacije ni mogoče noben napredek. Združenje vseh tistih, ki enako mislijo in hoče doseči isti cilj, zlasti pa še združenje vseh stiskanih, je življenjske važnosti.

Kakor je stal človek v davnodavnih časih slaboten nasproti naravnim silam, prav tako je tudi brez moči, ako stoji sam v burni reki današnjega življenja. Tudi najmočnejši in najvztrajnejši človek se mora udati, ako stoji sam v boju življenja. Toda kakor si človek pomaga proti naravnim silam dandanes pred vsem s tehniko, tako mu je najkrepkejša opora v življenju — organizacija: z organizacijo si lahko uredi življenje.

Največjega pomena pa je organizacija za rešitev socialnega vprašanja. V njem je rešitev raznih nasprotstev našega gospodarskega življenja. Najhujši nesmisel sedanjega družabnega reda je ta, da mora devet desetih človeštva kljub trdemu delu živeti klaverno življenje, medtem, ko ena deseti, ki zanjo dela teh devet desetih, kljub svojemu brezdelju živijo jako razkošno in si kopirajo največja bogastva. Ali mora to tako biti? Ali ni to nezmysel? Ali nimamo pravice in dolžnosti, da se temu upiramo?

Cilj vseh tistih pa, ki nimajo ničesar razven svoje delavne moči in svojih zmožnosti, cilj vseh teh mora torej biti ta, da postanejo tudi oni deležni večjega deleža tega bogastva, delati pa morajo tudi na to, da imajo tudi dovolj časa za uživanje lepote tega sveta. Vsak delavec in uradnik mora imeti to stremeljenje, ako hoče dvigniti svoje življenje iz dandanes klavernosti. Razmere so dandanes take, da mora vse obubožati, ako bodo prizadeti roke krivim držali. Današnjemu kapitalističnemu gospodarskemu razvoju morajo zastaviti pot nasprotne delujoče sile. In te nasprotne delujoče sile izvirajo edino iz organizacije in pa iz pravične socialne postavodaje.

Delavska organizacija mora dati in delati na to, da svojim članom skuša pripomoči do boljšega življenja. Prazno je upanje, da posameznik lahko popolnoma na svojo pest doseže izboljšanje. In čeprav se to morda tupatam

kakemu izvoljencu posreči, kaj je s tem pomagano množici? Ako bi ne bilo ogromne množice revnih, bi ne moglo biti majhne množice bogatih.

Svojo samostojnost in moč si delavec lahko osvoji šele v bojni vrsti organizacije. Združena množica delavcev je vedno močnejša, kakor združena množica podjetnikov. Vsaka močna organizacija lahko uresniči zahteve svojih članov.

Tista vez pa, ki veže člane organizacij med sabo, je skupnost koristi vseh članov. Njih stremeljenje je enako in sredstva za doseg tega cilja so enaka. Posameznik se da voditi od skupne koristi in skupnost dela zanj. Čim močnejše je čuvstvo vzajemnosti, tem močnejši je vpliv organizacije. Odveč bi bilo razpravljati, zakaj je organizacija tem močnejša, čim več ima članov. To je tako jasno, kakor da je dvakrat dve štiri. Kdor ne pristopi k svoji organizaciji, ta ne škoduje samo sebi, ampak škoduje tudi svojim tovarišem. Tak delavec najbrže priznava potrebo organizacije, a kljub temu ne gre v organizacijo; on bi najrajši šel sadove tujeja truda in napora. To je malo častno in je tudi kratkovidno. Kajti koliko več bi se lahko doseglo, ako bi pomagali vsi tisti, ki stoji izven vrst organiziranih bojevnikov! Da, največkrat se prav vsled tega nič ne doseže, ker nočejo pomagati tisti, ki niso v organizaciji, bodisi iz strahu, bodisi iz sebičnosti. Zatorej naj si vsak neorganiziran delavec temeljito zapomni besede:

"Sveta dolžnost delavca je, da pristopi k organizaciji!"

"R. P."

Chicago, Ill.

NAZVANJE.

Sodr. J. Sušnjak, 417 Ferguson Blk. Pittsburg, Pa., ki je organizator U. M. W. of A. za Pennsylvania, je opozoril gl. tajnika Jugosl. socialistične Zveze, da se novci, nabrani za Westmorelandske štajkarje ne pošiljajo na izven Unijske odbore, ampak direktno na blagajnika U. M. W. of A., kateri izplačuje vsak teden štajkarjem podporo.

Vse tozadevne podpore, ki bodo v bodoče prišle na gl. tajnika Jugosl. socialistične Zveze, se bodo v bodoče poslane na blagajnika U. M. W. of A., Mr. J. Mc Cartney, 53 E. Ottorman Street, Greensburg, Pa. **Tajništvo J. S. Z.**

POPRAVEK.

V zadnjem "Proletarcu" se je pri predlogu, ki je šel na splošno glasovanje glede izpraznjenih mest v gl. odboru Jugosl. Soc. Zveze urinila neljuba pomota, kjer se glasi, da imajo narodni osrednji odbori v sporazumu s tajnikom spolniti mesto v gl. odboru.

Prav se ima glasiti predlog takole:

"V slučaju izpraznjenih mest v gl. odboru imajo narodni osrednji odbori v sporazumu s čikaškimi organizacijami izpolniti mesto v gl. odboru."

NAŠE GIBANJE.

Nov socialističen klub se je ustanovil v Waukeganu, Ill., z 18 timi člani in obeta v kratkem še več članov. Tajnikom je bil izvoljen soglasno soodr. Math Waršek; izvoljen je bil obenem tudi zapisknik.

Seje kluba so vsak mesec v prostorih soodr. Blaž Mahnič na Market St.

Nov socialističen klub se je ustanovil v Panama, Ill., z 22 timi člani. Tajnikom je bil izvoljen soodr. Jakob Pintar, organizatorjem soodr. Josip Ferjančič, zapisknikom soodr. Frank Petrič.

JUGOSLOVANSKI DELAVCI V CHISHOLM, MINN., POZOR!

Jugosl. soc. klub št. 22 v Chisholm, Minn., priredi v nedeljo dne 9. aprila popoldne ob 1. uri **veliki javni ljudski shod.**

Ta shod se vrši v novi Finski dvorani. Ker bo ta shod z ozirom na to, da se bo razpravljalo o 8 urnem delavniku, zelo važen, je upati, da se ga udeleži sleherni delavec. Čimveč nas bo, tembolj se bodo upoštevale naše zahteve. Govorilo se bo v raznih jezikih.

Za jugoslovenske delavce bo govoril soodr. Tomo Bešenik iz Chicago.

Delavci naj se sestanejo v novi finski dvorani, odkoder odkorakamo po mestu in se vrnemo zopet nazaj, kjer se otvori javni ljudski shod. Zato pa vsi na krov na 9. aprila!

Odbor.

Slovenci v Milwaukee in okolici pozor!

Socialistični pevski klub "Naprej" in tamburaški zbor "Adrija" priredita v nedeljo dne 9. aprila veliko zabavo s plesom v S. S. Tam dvorani s sodelovanjem hrvatskega tamburaškega zbora "Nova Sloboda", soc. pev. kluba "Jednakost", s sledečim vzporedom:

I. del.

1) "Proletarec", Koračnica (v proslavo prvega slov. soc. časnika zložil soodr. D. Eliaš).

II. "Rdeči Prapor" (poje soc. pevski klub "Naprej").

III. "Smjesa Štajerskih pjesmi" (D. Eliaš) svira soc. tam. zbor "Nova Sloboda."

IV. "Vzbujenje duhov" (Poje soc. pevski zbor "Jednakost". V.) "Arbeiter Lied" (S. S. Damenchor "Aurora".)

VI. Cavaleria Rusticana, intermezo (Mascagni) tam. zbor "Adrija."

VII. "Sturm der Freiheit" (S. S. Männerchor "Aurora".)

VIII. "Svracanje" ("Nova Sloboda".)

IX. "Pastir", pesem bariton in tenor solo. "Soc. pevski klub "Naprej".

X. "Grünes Tirol", S. S. Damenchor "Aurora".

II. del.

Enodejanska igra: "Bratova osveta", (spisal J. Zavertnik.) Slika iz delavskega življenja. Potem sledi prosta zabava. Začetek točno ob 2 uri pop.

La Salle, Ill. SHOD.

Slovenski soc. klub št. 4. v La Salle, Ill., je sklenil na zadnji redni seji, da se skliče slovenski javni shod dne 9. aprila ob 3. uri popoldne v dvorani Val. Potiska na 1. cesti. Namen tega shoda je ojačiti agitacijo tukajšnjega slov. socialističnega kandidata soodr. Val. Potiska za 3 okraj (wardo). Shod bode velikega pomena; soodr. J. Zavertnik bo glavni govornik, kateri pride v ta namen iz Chicago, Ill.

Slovenci! ne zamudite te prilike, posebno tisti, ki socializem napačno tolmačijo.

Vaš za socializem, Val. Potisek, taj.

Frontenac, Kansas. Listu v podporo.

Jos. Radel 20 ct; Al. Slapšak, ker sva se z Bratkovičem sešla 25 ct; ker sem bil ta sitni Janez 5 ct; ker sem Unkel Janez 5 ct; ker se z Janezam nisva še skregala 5 ct; ker sem biznis mož 20 ct; ker fingerhut v žepu nosim 5 ct; ker sem "Proletarec" naročil 5 ct; da ne bi bil Janez več tako siten, ker se je za Unkel Janeza prekrstil 15 ct; ker se Slovenci v Frontenac tako slabo za društvo zanimajo, Ant. Koeman 25 ct; ker sem mežnar v Avstrijski dvorani 5 ct; ker moram biti na vsaki veselici eranžnik 20 ct; ker sem sedem let na Frontenac suštar Mike Peneel 25 ct; Frank Šetina, Yale 25 ct. — Chicago: Ker ni gnjilo jajce zadelo Zavertnika \$1.00. — Panama: Soc. klub 25 ct. Pozdrav Jožef Bratkovič.

Čitajte! Čitajte!

Razširite svoje znanje! Poučite so o socializmu! Razvedrite si duha! — "Proletarec" ima v svoji književni zalogi sledeče knjige in brošure. Pošljite naročilo še danes:

LEPOSLOVNE KNJIGE, POVESTI:

Upton Sinclair (poslov. Jos. Zavertnik in Iv. Kaker): "Džungel". Povest iz chicaskih klavnice. \$1.00
 Etbin Kristan: "Francka in drugo"25
 Pavel Mihalek: "Iz nižin življenja"50
 "Tajnosti španske inkvizicije". (Dosedaj izšli samo štiri snopiči). — Snopič po 5

BROŠURE ZA SOCIALISTIČNO PROPAGANDO.

Etbin Kristan: "Nevarni socializem"10
 "Strahovi" (Priporočljivo)15
 "Komunistični manifest"20
 "Zakaj smo socialisti"10
 "Kdo uničuje proizvajanje v malem"15
 "Socializem"10
 "Kapitalistični razred"15
 "Socialna demokracija in kmetstvo ljudstvo"5
 "Vojna in socialna demokracija"15
 "Občinski socializem"35
 "Moderni socializem"10
 "Naša bogatstva"5
 Po C. Clione-ju Iv. Molek: "Socialistični katekizem"10

KNJIGE IN BROŠURE ZA PROTIKLERIKALNO PROPAGANDO:

Prof. Wahnund (poslov. A. Kristan):
 "Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost"35
 "Krst sv. Vladimirja". (V verzih. Priporočljivo).25
 "V dobi klerikalizma". (Priporočljivo).20

DRUGE KNJIGE IN BROŠURE:

"O konsumnih društvih"10
 "Narodno vprašanje in Slovenci"15
 "Primož Trubar in slovensko ljudstvo"5
 "Razprave VII. rednega zbora jugoslovenske socialno-demokratske stranke v Avstriji"30
 "Dr. Janez Blatweis in njegova doba"50
 "Moderni politični razvoj. — Moderni gospodarski razvoj. — Cilji socializma."10
 "Štiri črtice". (Poljudne zbirke "Več luči" 5. snopič.) 1. Nekaj iz življenja fajmoštra Kozamernika. 2. Kako dolg rep je imel pes svetopisemskega Tohije. 3. V nebesih. 4. Konec sveta in sedež za "nebeško kraljevstvo".12
 "Kako je lep vojaški stan." (Poljudne zbirke "Več luči" 6. snopič.)12

Vse te knjige in brošure pošljemo poštne prosto.

Sodrug! Naš list je naše najmočnejše orožje! Njegovimo ga! Podpirajmo in širimo ga! Agitirajmo, da bo "PROLETAREC" še večji in močnejši! Delavstvo brez svojega časopisa je kakor življenje brez solca.

Importiran starokrajski tobak vsake vrste

za cigarete, pipe in žvečenje. Importirane cigare in cigarete. Vse pristno in po zmernih cenah.

VAC. KROUPA,
 1225 W. 18th St. Chicago, Ill.

POZOR! POZOR!

IG. KUŠLJAN
 GOSTILNICA

229-1st Ave., Milwaukee, Wis.
 Ima najbolje pižaje in vedno pripravljene pižaje, po zmernih cenah. — Lokalnini in potujoči roački-dobrodolci!

Sodrug! Priporočaj te hrvatskim delavcem "Radničko Stražo!"

I. STRAUB URAR

1010 W. 18th St. Chicago, Ill.
 Ima vedno zalogo ur, verigic, pretonov in drugih dragotin. Izvrhuje tudi vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo niski ceni.
 Obiščite ga!

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.
 Izdravnika preiskava brezplačno — plačati je le sdavila, 1924-26 Blue Island Ave., Chicago. Za dne ure: Od 1 do 9 popol. Od 7 do 9 večer. Izven Chicago živeči bolniki naj pišejo slovenski.

Velika prodaja!

Za \$85.000 blaga, oblek, suknj, hlač in potrebščin za moške, moramo razprodati po tvorniških cenah najkasneje v 30 dneh, da naredimo prostor za spomladansko zalogo.

Nikar ne zamudite velike prilike, ki se vam nudi. Pridite prvi, da zberete najboljše blago, ki ga je dobili na zapadni strani mesta. Naša prodajalca je unijaka.

J. J. DVORAK & CO.
 UNION CLOTHIERS-TAILORS
 BLUE ISLAND AVE.
 1853-55 Blue Island Ave.
 Ust. 1886 Chicago, Ill.

Za dobre fotografije SE OGLASI pri Wilke

dobropoznanemu fotografu, ki izdeluje vsakovrstne in najfinije slike: otroke, družine, skupine, ženitve in društvene skupine.

Fotografira tudi večer po naročilu.

1438-1440 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.
 NA VOGALU 14. PLACE.
 TELEFON CANAL 287. USTANOVLJENO 1883.

Izdelujemo obleke po meri po \$20, \$22, \$25.

Prodajemo gotove obleke po \$10, \$12, \$14, \$15.

Imamo veliko zalogo modernih klobukov v najraznovrstnih bojah.

V zalogi imamo tudi veliko zalogo srajc, kratvat, jank, spodnjih hlač, opank, i t. d.

Za mnogobrojna naročila se priporoča **JURI MAMEK,** PRVA HRV. TRGOVINA ZA OBLEKE
 1724 S. Centre Ave., Chicago, Ill.

Skladišče čevljev

za dame, moške in otroke

Domača tvrdka

Izdeluje nove čevlje po meri in prevzame vsa popravljala dela, spadajoča v čevljarstvo obrt!

Za obila naročila se priporoča sl. občinstvu

JOSIP JECMENJAK, lastnik
 1831 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

NAJBOLJŠA KUHINJA!

Billiards, Pool Table, Prenočišča za potnike.
 Jedil pripravljene po domače. Odprto po dnevi in po noči.

P. Perič, 1412 W. 18. St., Chicago, Ill. Telefon: Canal 2408

ALOIS VANA

— izdelovatelj —
 sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pižajc.

Jako važno vprašanje?
 "Ali sem že poslal zaostalo naročnino na "Proletarca"?"
 Še ne! —

1337 So. Fisk St. Tel. Canal 1405

Splošen pregled.

— V Chicagu je tekoma zadnjih treh let pošlo že toliko bomb, da jih že več ne štejejo. Najzadnje delo italijanskih kamoristov (zveze hudodelcev) se je završilo vprav pred nosom čikaške policije.

Policaji na postaji 22. ulice so sedeli v pondeljek zvečer v toplo zakurjeni sobi, se gugalni na stoli in razgovarjali prijateljsko med seboj, kdo bo prihodnji župan mesta Chicaga, ko je pred italijansko gostilno na številu 2218 Wentworth ulici počila bomba s tako silo, da je policaje skoraj pometala raz stole.

To izzivanje italijanske črne roke je bilo pa tudi čikaškim policajem preveč, ki najraje po noči uživajo nekakšen mir. S samokresi in količji v rokah so tekli na ulice, da primejo krivca, ki se je drznil z bombo kaliti nočni mir. A kje dobiti krivca? Pred razdejano gostilno je stala radovedna množica in prodajala zijala, iz katere ni bilo dobiti pametne besede, da si je policija grozila s količji in samokresi in povdarjala, da pojde dotični na vislice, ki je zalučal bombo.

Vzrok temu zločinu je slednji: Gostilničar Santo je dobil večkrat grozila pisma, v katerih so črnokararji zahtevali, da jim Santo izplača 1000 dolarjev. Santo jim ni ugodil in črnokararji so se maščevali z bombo.

Drzni nastopi črnokarjev ne dokazujejo nič drugega, kot da policija ni kos organizirani tolpi hudodelcev, da je čikaška policija zelo mladena v izvrševanju svojega poklica.

Naloga socialistov ni reformirati policije. Ali hudodelstva črne roke se zadnja leta tako množijo, da mora mladenost policije že tudi najmirnejšemu človeku presedati.

— Belgijski list "La pensee" je prinesel o premoženju rimskega papeža iz verostojnih virov vest, ki dokazuje, da sv. oče ni ubogi jetnik, ki nima kaj jesti. Dohodki papeža so v zadnjem letu 21.375.000 lir. Troški pa 6.875.000 lir. Ubogemu siromaku v Vatikanu, za katerega prosjačijo po cerkvah, ostane še 15 milijonov lir. Lep profit!

— Tukaj rojeni Američani se kaj radi pobahajo, da je zemlja v ameriški republiki njih last. Frederick W. Have pa poroča povsem nekaj drugega.

129.000.000 akrov so darovali promotorjem pacifične železnice. 3.000.000 akrov sveta, najboljšega sveta lastujeta vojvoda Rutlandski in lord Beresfordski v Teksasu. 3.000.000 akrov sveta v Kansasu lastuje British Land. 1.000.000 lastuje v Floridi sir Er. Reid. 2.000.000 akrov v Mississippi lastujeta lady Gordon in marki Treddale. 1.300.000 akrov lastuje Walliser, Marshall Co. v Londonu; 2.000.000 lord Sulliga dediči. 4.500.000 akrov lastuje Holland Land Co.; 54 ljudi in inozemske družbe lastujejo 26.710.390 akrov in 150.000.000 ukradli državnih zemljišč.

Kdo lastuje vendar zemljo v ameriški kapitalistični republiki? Najbrž ni lastnina ameriških delavcev, marveč jo lastujejo ameriški in inozemski kapitalisti.

— Iz nekega lista v St. Louisu posnemamo, da je državnozbornski poslanec Andrews stavil predlog, da se nadškofu v Santa Fé in njegovim naslednikom daruje 300.000 akrov zemlje v Novi Mehiki, (New Mexico), da bo nadškof iz dohodkov, ki bi prihajali iz tega ogromnega zemljišča, ustanovil šola za ročna dela.

Ta predlog je navaden klerikalni trik, ki ima namen klerikalcem darovati ogromna zemljišča, da bi na njih ustanovili močne klerikalne postojanke v podobi klerikalnih naselbin, obenem si pa izpolnili denarno mošnjo s prodajo zemljišč. Ako ne bo ameriško ljudstvo na straži, bodo rimski klerikalci kmalu poklerikalizirali ameriško republiko.

Ako je šola za ročna dela potrebna v Novi Mehiki, tedaj je dolžnost države, da jo ustanovi. Absolutno nepotrebno je pa, da bi verske družbe ustanovljale šole na državne stroške — na račun ameriškega ljudstva.

Šole so izobraževališča za otroke vseh ameriških državljanov, ki pripadajo k raznim veram, ali pa k nobeni. In to je vzrok, da se s pomočjo države ne sme ustanoviti šola, katero bi nadzorovala ena verska družba, ker bi to žalilo verski čut državljanov, ki niso pristasi istega veroizpovedanja.

Sistem profita se mora uničiti korenoma. Tak sistem je le sredstvo za take ljudi, da zamorejo živeti brez dela in da kopijo bogastvo potom profita, cente in obresti, ki jih izjemajo iz tistih, kateri delajo. Tak sistem je odgovoren za vso bedo, katero ustvarja potom ropanja delavcev.

Stoindvajstirideset svojih žrtev na oltarju boga profita! Danes tukaj jutri tam — vedno ista pesem. Potem pa "preiskava". Kapitalistični volkovi vedno preiskujejo ostanke, kosti, ki so nazro človeškega mesa. "Preiskavali" so gledališče Irroquis, v katerem je zgorelo 600 oseb; "preiskavali" so veleumor v cherryskem rovu, kjer je zaglavilo 300 premarjarjev; vselej, kadar je izdihnilo par sto ali več delavcev na bojišču dela, je sledila "preiskava". In kaj so dosegli s preiskavami? Sedaj "preiskujejo" požar v newyorški tvornici, kjer se je izvršil 142kratni umor. Jutri bo kje na promogovem polju šlo v atome par sto premarjarjev in spet bo "preiskava". Da bi preiskavali tvornice in rudnike poprej, pred katastrofo, če so v varnem stanju, tega čudeža še ni bilo. Navadno "preiskujejo" potem, ko je moloh že opravlil svojo krvavo delo. Zaspalo, odrvenelo delavsko ljudstvo pa radovoljno vzame na znanje vsak tak kapitalistični bluff.

V starih časih so gospodarji kupovali delavce in skrbeli so jim morali za hrano in stanovanje. Današnji moderni gospodarji so pa bolj prefrigani. Delavcev samih ne kupujejo več, pač pa pokupijo zemljo, na kateri delavci živijo in pokupijo tvornice in rudnike, v kateri hdelavce dela. Posledica? Delavce nima ničesar svojega zato mora biti suženj gospodarjev — ali pa stradati na smrt. Vprašam vas: Kakšna je to svoboda če je pa drugi človek gospodar čez vsak moj grizljaj, ki ga nesem v usta? In vendar si delavci še domišljujejo, da so svobodni! O Kriste! Kdaj se jim bo zasvetilo v možgani!?

Dokler takozvani "civilizirani" ljudje še natikajo vrstane na prste, verizije okrog vrstane in se kitijo z drugo dragoceno šaro in otročarijo, zlasti ženske, niso dosti boljši od divjakov, kateri so se šemili s ptičjimi peresi in živalskim zobovjem. To dokazuje, da pamet povprečnega človeka je še vedno v otroškem stadiju. Kakšno korist vendar ima človek od nepotrebne nakitja? In pomislite, koliko koristnega bi lahko produciralo tisoče delavcev, kateri danes zapravljajo čas, energijo in material z izdelovanjem raznih igračarij za odrasle ljudi-otroke. Daleč, daleč smo še za civilizacijo.

Moralna verskih fanatikov: Če ne moreš pobiti nasprotnika z besedo, z argumentom, zaženi mu "glaz" v glavo. Taka je "izobrazba" popov in popovskih flikala "Amerika" etc.

Milwaukee, Wis.

Cenjeno uredništvo: — Prosim natisnite v "Proletarcu" med poročili iz stranke sledeče:

Soc. klub Edinost priredil je v nedeljo 26. marca v prostorih F. Komarja javen shod. Govoril je sodr. Karl Minkler, kandidat za aldermana at Large. Opisal je vse zahrbtnje spletke, s katerimi bi rade kapitalistične stranke oblatile delo mestnega zastopstva, posebno pa nakup novega sveta, ob obeh straneh Milwaukee River za park, o katerem upijejo, da mora biti predložen ljudstvu za glasovanje. A v času, ko je smrdljivi Rose z njegovimi prijatelji prodal mesto družbi cestne železnice za celih 36 let, ni nihče izmed teh "poštenjakov" omenjal ljudsko glasovanje. Tiho za hrbtom so oropali mesto, na korist

kapitalistov. Izmed navzočih govorili še nekateri drugi sodrugji. Posebno sodr. Zakrajšek je v kratkem govoru vzpodbujal navzoče, da posvetijo vse moči, da se socialistična ideja razširi v naši naselbini.

Shod bil je glede na slabo vreme precej dobro obiskan; kar je zavednih delavcev bilo so vsi navzoči in videč, koliko je še med nami takih, ki v zaduhli sobi čakajo, kedaj bo "Buh" dal boljše, storil so trden sklep, da ne mirujejo dokler ne posije žarek svobode tudi med te duševne reveže. Priložnost za to bo posebno sedaj, ko izide majeva izdaja "Proletarca". Zato že sedaj pozivljamo vse zavedne rojake, da se takrat potrudijo, da pride "Proletarce" v vsako slov. hišo.

F. Novak, tajnik.

Arona, Pa.

Zahvala.

Skupni odbor štrajkujočih članov S. S. P. Z. vas prosi, priobčite to zahvalo društvu št. 24. S. S. P. Z. v Milwaukee, Wis. za poslano pomoč nam ubogim štrajkarjem za svoto \$16.00, ki je nabral sobrat J. Krolnik na društveni seji in na njih veselici. Darovalci so sledeči:

Po 50.: Marija Oevirk, J. Oevirk, J. Marinko, W. Rus, Ant. Bregant in J. Barnici; po 25 et.: J. Prislav, A. Turnšek, F. Robesh, M. Hinich, D. Kreulovit, F. Brečok, Neimenovan. L. Rebrovich, A. Novak, W. Razhornik, P. Skrubelj, J. Chopp, U. Perat, F. Robagh, L. Zakrajšek, Fr. Adler, A. Tomišek, J. Kranj, Fr. Žerjav, A. Turk, A. Verhovnik, M. Fludernik, A. Glojek ml., P. Oevirk, J. Kalan, J. Presečnik, J. Stauf, Fr. Bačun ml., J. Primož, J. Ermenec, J. Levstik, J. Tisol, F. Glojek, Fr. Matjaš, J. Jovle, Joe Glojek, J. Krolnik, L. Suban, Frank Pesec, J. Pražnik, V. Brawn, A. Stopar in J. Muzga; po 15 et.: Franciska Žovla, Fr. Ambrož, Fr. Hanrej; po 10 et.: Fr. Puncer, G. Šuler, R. Podlinšek, M. Gregorn, Franciska Kalan, J. Kren, R. Walte, J. Sušnik, J. Benda in 20 et. Apolonija Dobnik.

Še enkrat prav srčna zahvala poberalec in vsem darovalcem ter darovalkam. — Pozdrav na vse zavedne delavce v naši novi domovini.

M. Brunet, tajnik skupnega odbora.

KDO JE DOBER SOCIALIST.

"Dober socialist je tisti, ki spada po svoji organizaciji k socialistični stranki. Socialist Party.

Dober socialist je tisti, ki obiskuje redno mesečne seje kluba, h kateremu spada.

Dober socialist je tisti, ki pla-

čuje redno mesečne prispevke in pridobiva klubu nove člane.

Dober socialist je tisti, ki izvršuje sklepe in naloge, ki mu jih nalaga njegov klub.

Dober socialist je tisti, ki čita in je naročnik na socialistično časopisje, ki je priporočeno ali priznano od stranke.

Dober socialist je tisti, ki pri vsaki priliki agitira za priznano socialistično literaturo, nabira nove naročnike in podporo socialističnemu listu.

Dober socialist je tisti, ki se ne poslužuje nesocialističnih listov, kadar ima kaj poročati o napredku socialističnega gibanja.

Dober socialist je miroljuben, vzdrževan in dostojnega vedenja vespovsod.

Dober socialist je razredno zaveden in izkazuje vsikdar delavsko solidarnost.

Dober socialist hrepeni po splošni izobrazbi, spoznanju resnice in kreposti — značaja.

Dober socialist je vzor človeka bodoče družbe.

Skeptiki.

Človeka, ki dvomi nad resnico od vsake stvari, imenujemo skeptika. Ne zamorete ga prepričati, tudi če se sklicujete na najbolj zanesljive in zaupljive osebe. Edina pot je, dati mu priložnost, da iznajde sam resnico. Mali primer! Gosp. Jos. Triner, dobroznani izdelovalec Trinerjevega ameriškega zdravilnega grenkega vina, se je odločil povišati zdravilno vrednost tega izdelka tako, da bi mala doza imela istotaki učinek, kakor jo je imela popred velika doza. Sedaj je najboljša priložnost za skeptike prepričati se, da je to zdravilo v slučajih boleznih prebavnih organov, bledice, nervoznosti, v slučajih, ki so v zvezi z zabasanoostjo in njenimi posledicami, glavobola, zgage, zgube telesa, bolečin v spodnjem delu telesa, od velike vrednosti. Ono hitro pomaga.

V lekarnah Jos. Triner 1333—1339 South Ashland Ave. Chicaga, Ill.

SODRUGI!

Vsak socialist bi moral naročiti "PROLETARCA", kajti list živi samo od svojih naročnikov.

Vsak socialist bi moral širiti "PROLETARCA", kajti to je prva naloga naše stranke.

Vsak socialist bi moral točno plačati naročnino za "PROLETARCA", ker le na ta način se zamore osigurati napredek našemu listu.

Priporočajte in širite jugoslovansko socialistično časopisje v Ameriki: "Proletarce", "Radnička Straža", "Svetlo", "Narodni Glas".

DR. RICHTER'S PAIN-EXPELLER. Najbolše sredstvo proti bolem, revmatizmu, ohromeli hrbtenici in enakim težavam je DR. RICHTERJEV PAIN-EXPELLER. Bolečine ozdravi takoj, zmanjša vnetje in mehurje in olajša boleče dele. Drgnite se z njim zvečer in zjutraj; drgnite se dobro, da preide lek v kožo. Pomaga takoj pri raznih bolečinah, ter je najboljši lek za revmo, grip, vnetje, ohromlost, zaprtje, bolečine v beirih, za zobobol in neuralgijo. Prodajate v vseh lekarnah po 25 in 50c. Glejte na sidro pri etiketnji — obo vam je zaščita.

F. Ad. Richter & Co. 215 Pearl St., NEW YORK.

Zdravljenje mož v 5 dneh

brez noža in bolečin Varicocele, Hydrocele (RAZŠIRANJE ŽIL)

Ozdravim vsega, kdo trpi na Varicocele, Strieturi. Daljši ozdravim nalezljivo zastrupenje, živčne nezmožnosti, vode nico in boleznit tidočih se možkih. Ta prilika je dana tistim, ki so indali že velike svob. zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pe kazati vsem, ki so bili zdravljeni od tucetov zdravnikov brezuspešno, da posedujem le jaz edino sredstvo, s katerim zdravim vaspesno.

Za nevaspešno zdravljenje ni treba plačati — je za vaspesno. Ozdravim pozitivno želočne bolezni, pljučna, na jetrih in ledvicah ne glede kako stara je bolezen.

Tajne moške bolezni zdravim hitro, za stalno in tajno. Živčne onemoglosti, slabost, zgube kreposti, napor, zastrupenje in zguba vode. Pljuča, nadrž. Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim z mojo najnovejšo metodo. ... Zenske bolezni v osadju, beli tok in druge zdravim za stalno. — Zastrupljenost in vse druge kožne bolezni kakor prišče, ture, garje, otekline. — Močni tok iz druge bolezni. Preišče in svetuje zastoj. Govorimo slovansko.

DR. ZINS, 41 SO. CLARK ST. CHICAGO between Randolph and Lake Sts.

Urađuje: od 8 ure zjut. do 8. ure zvečer. V nedeljo od 9 ure zjut. do 4 ure pop.

"NATURALIZACIJSKI ZAKON" se imenuje knjižica, ki je namenjena za tiste rojake, ki še le postati državljani Zed. držav. Zakoni za naseljence so čedalje bolj strogi, treba je, da si vsak nabavi tozadevno knjižico, v kateri se razlaga, kako se postane ameriški državljan.

Knjižica stane 16 ct. s poštnino in se jo naroči pri sodr. Fr. Petriču, 1830. So. Center Ave., Chicaga, Ill.

Sodrug Josip Bratković potuje za "Proletarca", po državi Kansas Pooblaščen je pobirati naročnino in nabirati oglase za "Proletarca" ter ustanovljati socialistične klube.

Sodrugom in čitateljem priporočamo; da mu gredo na roke. Odbor J. D. T. D.

DOBRO SLUŽBO

lahko dobi vsak mladenič ali gospodična na železnici ali pa pri "brezžičnem brzojavu". Odkar je osemurni delavnik postal zakon in se množe brezžične postaje, primanjkuje približno 10.000 brzojavnih vsužbencev. Začetniki dobivajo \$70 do \$90 mesečno. Naša šola je pod nadzorstvom višjih brzojavnih uradnikov. Vsem, ki dokončajo šolo s povoljnim vspehom, so službe osigurane. Pišite za podrobnosti šolskemu zavodu, ki vam je najbližji. National Telegraph Institute, Cincinnati, O., Philadelphia, Pa., Memphis, Tenn., Columbia, S. C., Davenport, Ia., Portland, Ore.

Stara navada je zdraviti revmatizem, trganje po udih, neuralgijo, zvinjenje itd. z Dr. Richterjevim "Pain Expeller". Pravi Pain Expeller se dobi tudi v Ameriki v sleherni lekarni za 25 centov steklenice in se spozna po varstveni znamki s sidrom. Pri kupovanju je treba na to paziti.

Slovenecem in Hrvatom priporočam svoje moderno brivnico. FRANK ZORNJAK, 1837 So. Centre ave., Chicaga, Ill.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.

Najpripravnější in najcesejša parobrodna črta za Slovence in Hrvate.

Regularna vožnja med New-Yorkom, Trstom in Reko.

Brzi poštni in novi parobrodi, na dva vijaka:

Martha Washington, Laura, Alice, Argentina in Oceania

Druge nove parnike, ki bodo vozili 19 milj na uro, gradijo.—Parniki odplujejo iz New Yorka ob sredih ob 1 popoldan in iz Trsta ob sobotih ob 2 popoldan proti New Yorku.—Vsi parniki imajo brezžični brzojav, električno razsvetlavo in so moderno urejeni.—Hrana je domača. — Mornariji in zdravnik govorijo slovansko in hrvatsko.

Za nadaljne informacije, cene in vozne listke obrnite se na naše zastopnike ali pa na:

PHELPS BROS. & CO. Gen'l Agt's, 2 Washington St., New York.

Največja trgovina

z žganjem, vinom in smokami na debelo.

Vse blago prve vrste!

Dve prodajalne:

JOSEPH H. MILLER et Comp. 917 Woodland in 6030—6032 St. Clair ave. Cleveland, Ohio.

Telefon: Cujahoga C. 4254 R in Princeton 2002.

Blago pošiljamo tudi izven Clevelanda.

Pišite slovansko! — Cene nizke. Potrebna točna!

ROJAKI v Waukeganu!

Če kočete piti dobre pijače in se zabaviti po domače pojdite k

B. Mahnich-u, 714 Market Street, Waukegan.

Pri njemu je vse najbolje. Kdor ne vrjanje, naj se prepriča.

DOBRA, DOMAČA GOSTILNA v Clevelandu, Ohio

J. SVETE po domače pri ZALARJU

6120 St. Clair ave

toči vino, pivo in žganje prve vrste. Smokke prve kvalitete so na prodaj. Za mnogobrojne poset se priporoča rojakom v Clevelandu, pa potnikom. Lastnik.

Po navodilu slovanske angleške slovnice, tolmača in angl. slov. slovarja se lahko vsaki preprosti človek angleščino ne, kakor jo v navadnem življenju rabi priuči, kar je v tej deželi najne potrebno ako hoče kak boljši posel in neodvisno živeti. Knjiga v platno vezana stane samo \$1.00 in je dobiti pri

V. J. KUBELKA, 538 W. 145th St., New York.

Novo Pomladanske obleke

v vseh najnovejših krojih in barvah \$7.50 do \$25.00

"PRESTO" najnovejši patentovan ovrtnik

Sukne

p. krojih Kerseys, Vicunas, in Tweeds v vseh barvah za moške, dečke in otroke

\$6.50 do \$30.00

LAWNDALE CLOTHING HOUSE

S.W. Corner 26th & Central Park Ave.

Rudolph Layer, lastnik.

PRVA SLOVENSKA

Vinarna in Gostilna v Kaliforniji,

kjer se toči dobra vina in importirano pilsenka pivo. Prodaja vina na galone in na drobno.

Ant. Schnabl,

cor. Trumbull ave. in 26. Str., Chicaga, Ill.

Najboljše in najfinejše obleke so po nizki ceni na prodaj pri H. SCHWARTZ,

16—18 N. Halsted St., Chicaga

Velika zaloga klobukov, čepic, čevljev, perila in kovčkov.

Kdor kupi za pet dolarjev, dobi darilo.

FRANK UDOVIČ, EKSPRESMAN

1643 Blue Island Avenue, CHICAGO, ILLINOIS

Prevaža pohištvo, premog, drva in drugo. Oglasite se pri njem.

Oddaljeni rojaki naj pišejo do pisnico.

Angleščina

brez učitelja! Slovansko Angleška Slovnica, Tolmač in Angl. Slov. Slovar stane samo \$1.00, in je dobiti pri

V. J. KUBELKA, 538 W. 145 St., New York, N. Y.

Največja zaloga slov. knjig. Pišite po cenik!

POZOR! SLOVENC! POZOR! SALOON

s modernim kegljiščem

Sveže pivo v sodčkih in butaljkah in druge raznovrstne pijače ter unikatne smokke. Potniki dobe čedno prenočišče za nizko ceno.

Postrežba točna in izborna.

Vsem Slovencem in drugim Slovencem tople priporočila

MARTIN POTOKAR, 1625 So. Centre Ave. Chicaga

Valentin Potisek GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle, Ill.

Toči vse, gostilni podrejene pijače in se priporoča rojakom za obilna obisk.

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.

Uradauje od 8—11 predpoldne in od 6—9 zvečer.

1842 So. Ashland Ave.

Tel. Canal 476 Chicaga, Ill.

J. Kosirnik, krojač

izdeluje nove obleke, čisti, lika in popravlja. Cene zmerno.

J. Kosirnik, 3708 W. 26th St.

Tel. Lanwdale 1761. Chicaga

LOUIS RABSEL

moderno urejen salon NA 113 MILWAUKEE AVE., KEROŠKA UL. Telefon 1199.